

Pavel Fojtík

18. 12. 1954 – 26. 3. 2023

Odešel Pavel Fojtík

Dne 26. 3. 2023 nás navždy opustil Mgr. Pavel Fojtík, dlouholetý vedoucí Archivu Dopravního podniku hl. m. Prahy a významný dopravní historik a vexilolog. Pavel Fojtík absolvoval obor dokumentární tvorby na filmové a televizní fakultě Akademie múzických umění a po vysoké škole působil jako režisér a scénárista dokumentárních filmů. Začátky spolupráce s Dopravním podnikem hl. m. Prahy se datují do roku 1988, kdy začal působit jako externí spolupracovník a podílel se zejména tematických výstavách a akcích, expozicích Muzea městské hromadné dopravy ve vozovně Střešovice a četných odborných publikacích. V letech 2005 až 2019 působil jako vedoucí Archivu Dopravního podniku hl. m. Prahy. V roce 1996 stál u zrodu podnikového časopisu DP-Kontakt a od prvního čísla do něj s železnou pravidelností přispíval. Za svůj profesní život byl autorem či spoluautorem širokého spektra dokumentárních, instrukčních, výukových a propagačních filmů, desítek odborných publikací, přednášek a výstav o městské hromadné dopravě. Pavel Fojtík byl v posledních 35 letech hlavní tváří historie pražské městské hromadné dopravy, kterou zásadní měrou pomohl popularizovat a přiblížit široké veřejnosti. Jeho osvětová činnost významně přispívala i propagaci pražské městské hromadné dopravy a Dopravního podniku hl. m. Prahy. Významných úspěchů dosáhl i v oboru vexilologie, kde byl členem výboru České vexilologické společnosti a expertem parlamentního Podvýboru pro heraldiku a vexilologii.

Vzpomínky kolegů a spolupracovníků

Ztráta Pavla Fojtíka je pro bádání v historii pražské MHD zcela nenahraditelná. Neznám nikoho, komu by Pavel odmítl cokoliv zodpovědět a každému se trpělivě věnoval.

Je to už bohužel podruhé a navždy, kdy okolnosti Pavlovi nedopřály sestavit to, co nejvíce chtěl. Chtěl sepsat podrobnou historii tramvajové dopravy. Výbornou příležitostí mělo být výročí 110 let pražských elektrických tramvají v roce 2001. Pokročilý rukopis měl Pavel rozepsán v notebooku. A ten Pavlovi někdo celý ukradl a kromě toho si Pavel nějak nedělal zálohy, přeci jen USB disky tehdy spíše nebyly než byly. Nakonec výroční knížka Pražské elektrické dráhy vyšla o rok později, tedy k 111. výročí, ale nebylo to takřikajíc ono a Pavel s ní nebyl spokojen pro jistou povrchnost či nedokonalost.

O to víc se Pavel těšil, že ta správná chvíle satisfakce přijde s Encyklopedií. Část Metro měl s autorským kolektivem hotovou od roku 2014, Autobusy vyšly v roce 2015, jsou k dispozici muzejní vozy, kompletní historie prvního trolejbusového systému, lanové dráhy, tarif a jízdenky. Dokonce je již hotový i vozový park tramvají.

Řada z nás se tak trochu těšila, až bude Pavel v důchodu a konečně sepiše to hlavní, co ho zajímalo, tedy sestavení podrobné historie tramvajové dopravy, zejména pak jednotlivých tratí, ale třeba i vozoven, měniren. Tento poslední kamínek, či spíše kámen, však do mozaiky Encyklopedie historie pražské MHD bohužel už Pavel nenapíše...

Měl jsem příležitost s Pavlem vytvořit poměrně hodně článků o historii jednotlivých tramvajových tratích v Praze. Spolupracovalo se nám skvěle, prakticky vždy korespondenčně. Tak kde pro Pavla končila historie a začínala současnost, tak pro mě končil právě a začínala historie. Naše spolupráce byla mimořádně synergická. Zpracovali jsme v zásadě všechny tramvajové tratě, které prodělaly rekonstrukci cca v letech 2010 až 2018. Pak už tištěná média zanikla a my jsme přestali spolu psát. Ne však tak docela, občas jsem něco psal pro DP-Kontakt s Pavlovou lektorskou pomocí.

Letos jsme s Pavlem zabředli do debaty o věkovitosti tramvajové smyčky ve Stromovce až z toho i za přispění kolegů Mirka Pence a Jirky Beneše vznikl velice zajímavý článek do březnového Zpravodaje Kroužku městské dopravy doplněný samostatným obsáhlým článkem Pavla Fojtíka o tom, jak se v Bubenci nedočkali tramvaje. Řada z nás měla z tohoto článku a debaty kolem něj obrovskou radost. Nicméně s pořekadlem „v nejlepším je třeba přestat“ v daném případně zásadně, ale opravdu zásadně nesouhlasím...

Jan Šurovský

PAVEL FOJTÍK V MÍSTECH POČÁTKŮ SVÉHO HISTORICKÉHO BĀDÁNÍ NA PŮDĚ ARCHIVU DPP V PROSTORU BYVALÉ SPISOVNY V ŰSTŘEDNÍ BUDOVĚ ELEKTRICKÝCH PODNIKŮ HL. M. PRAHY, KTERÁ ZDE BYLA V LETECH 1935 AŽ 1997, 18. 1. 2018.

VÝROČÍ 50 LET TRAMVAJÍ T3, LISTOPAD 2012.

Mé první setkání se jménem Pavel Fojtík bylo podobné, jako u řady mých vrstevníků – na titulní straně knihy. Byla to – pro mne stále kultovní – bílá publikace Historie městské hromadné dopravy v Praze. Krásná a výpravná kniha plná neznámých fotografií pražské dopravy, po dvaceti letech první svého druhu, vydaná jako neprodejný náklad v roce 1995. Cesta k tomuto setkání na obálce ke knize byla trnitá a pomohla mi v ní tehdejší hlavní archivářka Dopravního podniku paní Marie Jílková, když mi knihu osobně věnovala ještě v původním podnikovém archivu v ústřední budově v Bubenské ulici.

O čtyři roky později jsem Pavla konečně poznal osobně, již jako badatel v tehdy nových prostorech Archivu Dopravního podniku hl. m. Prahy v Hostivaři. Blíže jsme poté začali spolupracovat počínaje rokem 2007 a tvorbou edice věnované vozidlům pražského metra. Od této doby byla naše spolupráce již trvalá.

Pavel nedlouho předtím přešel do pozice vedoucího archivu a já jsem se od roku 2013 stal jeho zaměstnancem a o šest let později i nástupcem. Již v dobách badatelských návštěv jsem si na Pavlovi vždy cenil nesmírné ochoty a přátelského přístupu ke všem, kdo se zajímali o historii pražské městské hromadné dopravy a přicházeli do archivu za poznáním. Výjimečná byla i jeho otevřenost novým poznatkům a námětům, jak ve vztahu k publikační činnosti, tak i ve vztahu k řízení archivního pracoviště. Než jsem nastoupil do archivu, vnímal jsem především Pavlův gigantický mediální a publikační obraz a přesah do široké dopravní komunity a dost dobře jsem si neuměl představit, že zázemím

této činnosti není supermoderní paměťová instituce s desítkami zaměstnanců a plně digitálním obsahem, ale pracoviště, které bylo v průběhu let těžce zkoušeno reorganizacemi spisové služby a v určitých dobách bojovalo o holou existenci.

Na druhou stranu se začínalo v době, kdy se archivy po mnoha letech temna otevíraly veřejnosti, aby představily své poklady, v době, která si začala uvědomovat jejich význam a byla lačná po historickém poznání. Pražský dopravní podnik měl štěstí, že se i přes všechny těžkosti podařilo zachránit mnoho. Tohoto období dokázal Pavel se svojí pracovitostí a zkušenostmi plně využít k tomu, aby náš obor doslova vnesl mezi širokou veřejnost,

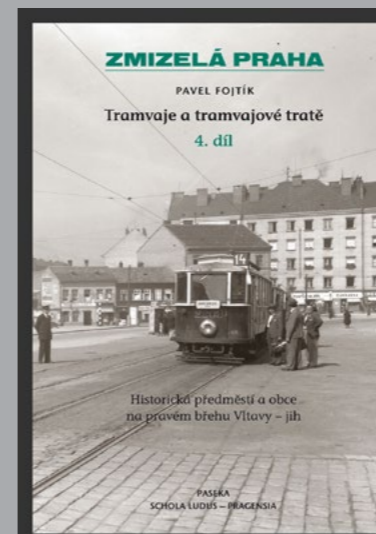
vzbudil zájem nových generací a nepřímo pojistil i budoucnost podnikového archivu tím, že se o něm začalo mluvit a psát.

V určitou dobu se Pavel stal i mediální tváří našeho podniku, která prezentovala vždy to lepší, co v podniku v průběhu dlouhých desetiletí vzniklo a pomáhala tak vyvažovat nejrůznější mediální kauzy. Pavlovou srdeční záležitostí byly především pražská Koňka a tramvajové tratě, které Pavel ovládal s fenomenální exaktností a unikátními souvislostmi. Pavle, budeš nám chybět! Pozdravuj všechny historické dopravní hrdiny, kteří Tě jistě budou provázet na Tvé další cestě.

Robert Mara

KOLEKTIV PRACOVNÍKŮ ARCHIVU A SPISOVÉ SLUŽBY DPP PŘI ODCHODU DO DŮCHODU A PŘEDÁVÁNÍ ŽEZLA SVĚMU NÁSTUPCI ROBERTU MAROVI, 29. 5. 2019.

Knihkupectví JUDITINA věž ve spolupráci s vydavatelem knihy

**Zmizelá Praha
Tramvaje a tramvajové tratě**

si Vás dovoluje pozvat na přátelské setkání spojené s křtem čtvrtého dílu této knihy

ve čtvrtek **24. května 2012** od 18 hodin v JUDITINĚ VĚŽI, Mostecká 1, Praha 1.

Zároveň si dovoluje pozvat milovníky uvedené tematiky na přednášku autora knihy **Mgr. Pavla Fojtíka** dne 4. června 2012 od 18 hod. tamtéž.

Knihkupectví JUDITINA věž
<http://zastaroprahu.shopify.cz/>

KŘEM ČTVRTÉHO SVAZKU ZMIZELÁ PRAHA - TRAMVAJE A TRAMVAJOVÉ TRATĚ V KNIHKUPECTVÍ KLUBU ZA STAROU PRAHU V JUDITINĚ VĚŽI, 12. 5. 2012.

Ukázky titulních stran publikací,
které Pavel Fojtík napsal
nebo se na nich autorsky podílel

Před dvěma roky mi zazvonil telefon a na displeji se ukázalo jméno Pavel Fojtík, probírali jsme věci pracovní s největší pravděpodobností ohledně Encyklopedie městské hromadné dopravy. Asi v půli hovoru na jednu Pavel řekl: „Už spolu spolupracujeme 25 let, to to uteklo.“ Až odpoledne, kdy jsem vyrazil domů, se mi začal přehrávat dlouhý film, co se za tu dobu společné spolupráce podařilo. Tady musím napsat, co se Pavlovi podařilo. Já se jen snažil dát projektu potřebné mantinely, aby vše klaplo do posledního detailu.

Jsem o 24 měsíců dál a já nyní vím, i když se s tím těžko smírím, že žádné příště už nebude. Ani film, ani svazek Encyklopedie, ani komentovaná procházka na Letné, k Matěji, ani do jiného místa, které je nesmazatelně spjato s historií pražské městské hromadné dopravy. Není to tak dávno, asi dva týdny, co jsme řešili, že by 15. května měla být komentovaná prohlídka v Muzeu na téma, jak to tehdy vzniklo, jak se rodila expozice, kterou si stále můžete prohlédnout. Pavel mi řekl tak nějak automaticky: „Určitě se domluvíme, píšu si to do diáře.“

Oblíbené téma Pavla Fojtíka byla kočka. Je to už nějakých patnáct let zpátky, kdy jsme se bavili a on říkal, že bohužel neexistuje žádná fotka Eduarda Othleta, jejího zakladatele. Začal jsem přemýšlet a zašel jsem za Zdeňkem Doškem, který měl dobré vztahy s UITP a v bruselském Dopravním podniku. Netrvalo dlouho a z Bruselu dorazila velká obálka s portrétem Eduarda Othleta. Pavlovi se splnil velký sen, už znal podobu otce-zakladatele.

Podobný oříšek se podařilo rozlousknout před dvěma týdny. Když jsme v roce 2015 vydávali brožuru 140 osobností, událostí a zajímavostí pražské MHD byl u Zdenko hrabě Kinského jen jeho podpis. Snažili jsme se sehnat jeho portrét, ale marně. Při přípravě svazku Encyklopedie o kočce jsme opět na představitele rodu Kinských narazili. Pavel toužil sehnat jeho portrét. Ještě během hovoru, jsem našel stránky zámku Karlova koruna a ani ne za půl dne portrét Zdenko hrabě Kinského přistál v počítači. „Vypadá, že je to opravdu on,“ slyšel jsem ve sluchátku za nedlouho.

Petr Malík

Patřím do týmu pražského metra. Ač je to vyjma aktuálních trolejbusů nejmladší traktace pražské MHD, příští rok oslaví 50 let provozu. Avšak oslavy proběhnou již bez Pavla Fojtíka. Je to velká škoda, protože Pavel Fojtík toho o začátcích metra hodně věděl a jak ho znám, tak by si určitě ke kulatým oslavám přichystal nějaké zajímavosti z jeho začátků, o kterých my, běžní pracovníci DPP nic nevíme, či jsme je již zapomněli. Pavel byl pro mne velkým zdrojem informací a zajímavostí z historie pražského dopravního podniku. Dokladem toho je nejenom spousta jeho knížek a brožur, přibližujících nám události z naší dávné i nedávné historie, ale i řada televizních pořadů, ve kterých diváky v celé republice seznamoval s historií našeho podniku. Osobně jsem se s ním setkal v redakční radě našeho podnikového časopisu DP-Kontakt, ve které jsem určitý čas působil a pak i v Muzejní radě našeho podnikového muzea. Pavel, vždy usměvavý a ochotný vyjít vstříc komunikoli, oplýval znalostmi, zkušenostmi a vždy přispěl k řešení úkolů, které jsme tam řešili. Velkým polem Pavlova působení je archiv Dopravního podniku. To ale již nechám povolnější... Pavel nám bude všem chybět a to prázdné místo, které po něm zůstalo, nám jej bude pořád připomínat. Čest jeho památce.

Jaroslav Kristen

Ted' už na nás bude koukat z dopraváckého nebe a šibalsky se usmívat, jak pokračujeme, ale už nebudeme mít možnost vzít telefon a zeptat se na radu, nebo poprosit o pomoc, jako dlouhá léta předtím.

TISKOVÁ KONFERENCE A REPORTÁŽ ZE STANICE KAČEROV PŘI OSLAVÁCH 40. VÝROČÍ ZAHÁJENÍ PROVOZU PRAŽSKÉHO METRA, KVĚTEN 2014.

OKRUŽNÍ JÍZDY S VYHLÍDKOVÝM VOZEM 500, 28. 5. 2013.

Bylo mi ctí podílet se s Pavlem svojí troškou z novější doby na některých publikacích, v poslední době například na části encyklopedie o tarifu a jízdenkách. Naše cesty se však setkaly již před lety přes společný zájem o tramvaje a moji tehdejší práci v projektování tramvajových tratí, o jejichž historii věděl Pavel téměř vše. Mnohem raději než na práci však vzpomínám na naše přátelské hovory při neplánovaných setkáních, třeba při fotodokumentacích odvozů vyřazených vozů z ústředních dílen.

Filip Jiřík

Znali jsme se skoro 50 roků, po celou tuto dobu jsme se často scházeli, na mnoha dílech spolupracovali, další spoustu věcí vymysleli a nerealizovali, a vždycky si lidsky rozuměli.

S Pavlem jsem se seznámil snad v roce 1975, ale určitě v tehdejší Kroužku přátel městské dopravy při Kulturním domě Dopravního podniku hl. m. Prahy. Samotný Kroužek, existující s pozmeněným názvem a v jiné právní podobě dodnes, byl v době vzniku (1969, resp. formálně 1970) zcela unikátním společenstvím, v němž působilo a dodnes působí řada zcela specifických, mnohdy charismatických, osobností, které spojuje pozitivní vztah k dopravě a její historii. Pavel do tohoto společenství vstoupil v době svých vysokoškolských studií společně se svým spolužákem z gymnázia Nad štolou, Pavlem Pejchou. Tvořili v té době intelektuální dvojici zcela hlubokých znalostí a širokých zájmů z mnohdy kuriózních oblastí lidské činnosti a v Kroužku se stali nepřehlédnutelnými členy, kteří do jeho činnosti významně zasahovali. Od té doby jsme se vídali pravidelně na měsíčních schůzích, ale brzy s Pavlem Fojtíkem i častěji, když jsme zjistili, že naše dopravní zájmy jsou velmi blízké. Pracoval jsem tehdy na podnikovém ředitelství Dopravního podniku a Pavel, stále ještě vysokoškolák s větším množstvím volného času, se často zastavoval, abychom

spřádali dopravní a organizační myšlenky, směřující ke zvýšení odbornosti Kroužku s akcentem na publikační činnost. S tímto cílem jsme se, pak brzy stali oba členy výboru, a s dalšími podobně smýšlejícími lidmi jsme se po mnoho let Kroužek tímto směrem snažili vést. Pavel se po dokončení školy věnoval profesionálně filmařině, kterou vystudoval, ale přitom se již trvale „profesionalizoval“ i v historii dopravy. Věnoval se zejména pražské kolejové dopravě, a to z hlediska vývoje tratí a traťových zařízení, ale později i dalších historických aspektů, tak, že obsáhl prakticky celou její šíři, v pozdější době dokonce i u několika podniků mimopražských. Brzy začal pracovat s původními archivními podklady a procházel dosud nikdy odborně nezpracované fondy v tehdejší Státním ústředním archivu; v jeho badatelně jsme se nad folianty koňky tehdy často sešli. Jako zručný kreslíř v době neexistující reprodukcí techniky zachycoval třeba kolejové situace, zjištěné skutečnosti dále pečlivě zpracovával, konfrontoval s fakty již známými, a výsledné články zveřejňoval ve Zpravodaji i obsáhlejších Zprávách Kroužku, jejichž vydávání jsme řídili. Tehdejší nejmarkantnějším výsledkem naší společné badatelské práce byla „samizdatová“ několikavazková monografie o historii pražské dopravy počínající koňkou a končící obdobím do roku 1985, kterou jsme ještě s dalším spoluautorem, Stanislavem Linertem, připravili k vydání v letech 1980–1986.

V nových poměrech po roce 1989 se Pavel od své filmové profese postupně odpoutával a o to víc se začal věnovat psaní o dopravě. Byl členem nově založené Společnosti měst-

ské dopravy, která se publikační činností snažila zabývat a již se s jeho autorským přispěním podařilo vydat i kolektivní dílo Trolejbusy v Praze 1936–1972. Postupně také začal spolupracovat s Dopravním podnikem na vydávání jeho podnikového časopisu, a také s jeho archivem, v němž se v závěru své pracovní kariéry nakonec stal dlouholetým vedoucím. Jeho bibliografii z tohoto období asi zatím nikdo v úplnosti nezpracoval, ale počet obsažených publikací by čítal v každém případě mnoho desítek záznamů.

Považuji si za čest, že na některých z nich jsem s ním období mohl přímo spolupracovat a do dalších alespoň částečně přispět. Bohužel z Pavlovy strany zůstane nedokončena monumentální Encyklopedie pražské MHD, o které si dovoluji tvrdit, že by bez něj nikdy nedospěla do současné podoby. A abych v této souvislosti navázal na začátek tohoto vzpomínkového příspěvku: Po té padesátileté známosti a spolupráci jsme o obsahu předpokládaného posledního dílu Encyklopedie mluvili i při našem posledním setkání v archivu Dopravního podniku, 9 dnů před jeho nenadálým úmrtím.

I když velice obdivuji a zdůrazňuji Pavlovu spisovatelskou a odbornou činnost, nemohu dopustit, aby moje vzpomínka vyzněla jakkoliv neosobně. Setkával jsem se s ním vždy s radostí jako s výraznou osobností mnoha zájmů a schopností, výborným diskutérem a zábavným společníkem se schopností bezkonfliktní komunikace s okolím, a měl jsem ho skutečně rád jako člověka.

František Prošek

POSLEDNÍ REDAKČNÍ RADA S PAVLEM FOJTÍKEM, A ROZLOUČENÍ DÁRKEM V PODOBĚ MODELU TRAMVAJE T3. 11. 4. 2019.

PAVEL FOJTÍK BYL ČLEMEM REDAKČNÍ RADY OD VZNIKU ČASOPISU V ROCE 1996.

PAVEL FOJTÍK PŘI KOMENTOVANÉ PROHLÍDCE PO PRVNÍ TROLEJBUSOVÉ TRATI VOZOVNA STŘEŠOVICE - SVATÝ MATĚJ V PRAZE, 29. 8. 2022.

Pavel Fojtík

Pavla jsem poznala krátce poté, co jsem nastoupila do archivu DP. Zaujal mne svým nadšením pro historii pražské MHD i elánem, s jakým se ponořil do zkoumání písemností, fotografií, map a dalších pokladů, které jsme mu mohli poskytnout. Rád o své práci mluvil, takže jsem se od něj plno věcí naučila. A když ze střešovické vozovny vznikalo muzeum, bylo pochopitelné, že byl Pavel jedním z autorů. Časem se z návštěvníka archivu stal kamarád a nakonec kolega, když jsem v práci postoupila do vyšší funkce, nemohla jsem vybrat na funkci vedoucího archivu nikoho jiného, než Pavla. Pavel Fojtík byl ten správný člověk na správném místě.

Marie Jílková

Zřejmě poprvé jsem se se jménem Pavla Fojtíka potkal na počátku 90. let minulého století, v některém ze starých čísel Zpravodaje Kroužku městské dopravy. Častěji jsem se s jeho jménem začala setkávat v tiráži a textech článků podnikového časopisu DP kontakt po roce 1995. Poté, co jsme s přáteli založili v roce 2001 web o pražských tramvajích, stal se Pavel Fojtík takovým naším mužem v pozadí. Vždy poradil, zpřesnil, dohledal a doplnil střípky, které jsme potřebovali k sestavení té úžasné mozaiky historie pražských tramvajů. Spolupracovali jsme na tvorbě knih z edice Zmizelá Praha o tramvajích, na úžasné Encyklopedii pražské MHD. Zkrátka Pavel tady vždycky byl.

Když mi 23. března 2023 unaveně sdělil, že tentokrát nepomůže, protože mu není dobře a abych se nezlobil, ani ve snu by mě nenapadlo, že už se naše vzájemné konzultace, k mé velké lítosti neuskuteční nikdy...

Pavle, díky za vše!

Petr Špitálský

Pavel Fojtík byl opravdovou celebritou mezi příznivci pražské dopravní historie. Jeho čtivé texty nepřeberného množství publikací, které sepsal, se v průběhu let staly opravdovým almanachem historie MHD hlavního města Prahy. Jméno Pavla Fojtíka se bude z knihoven zcela jistě koukat ještě na několik dalších generací čtenářů.

Pro mě osobně bylo každé setkání s Pavlem velice milým zážitkem, díky jeho mimořádně přátelskému a pozitivnímu projevu, který byl navíc doplněn darem skvělého vyprávěče.

Ondřej Láška

ODCHOD DO DŮCHODU - PŘI TÉTO PŘÍLEŽITOSTI ODHALENO POJMENOVÁNÍ HLAVNÍHO DEPOZITARNÍHO SÁLU ARCHIVU DPP, 29. 5. 2019.

Včervenci roku 1988 do sekretariátu generálního ředitele přišel charismatický člověk s foťákem na krku a s typickým „fojtíkovským“ úsměvem. Hledal paní Marii Jílkovou, která po svém nástupu na pozici archivářky zpřístupnila badatelům zkoumat poklady, které nám zanechaly minulé generace v archivu. Vyprávěl o krátkém filmu, o historii MHD a vysvětloval, co je vlastně badatelská činnost. Jiskřily mu oči a láska k historii mu šla přímo ze srdce. Badatelství považoval za detektivní práci. Miloval, když mohl hledat souvislosti a skládat mozaiku, která nám umožnila nahlédnout do díla našich předků. Potkávali jsme se v průběhu dalších profesních let a snad nejlepší období a nejvíce tvůrčí bylo, když vznikala DP-Kontakt, zakládalo se Muzeum, vznikaly jeho nejlepší díla. Jsem vděčná, že nakonec nás osud svedl pod křídla nového odboru Spisové služby a mohli jsme spolupracovat na nové tváři našeho archivu.

Vím, že byl spokojen, když se mu podařilo pomyslné žezlo vládnutí nad archivem předat kvalitnímu nástupci. Rád spolupracoval i na vizích týkajících se Muzea.

Odešel někdo, kdo mi byl blízký, budou mi chybět diskuse s ním. Ale nechal nám velký odkaz. Úctu k práci minulých generací, neuvěřitelnou pracovitost, lásku k našemu podniku, k jeho historii, ale i k současným úspěchům. Odešel uprostřed rozdělané práce a tvůrčích snů. Pořád měl tu jiskru v oku, když plánoval.

Chci si ho pamatovat s foťákem na krku a s kytarou v ruce.

Jaroslava Žilková